

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра академічного та естрадного вокалу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Майстерність актора

спеціальності 025 «Музичне мистецтво»(Сольний спів)

освітнього рівня першого (бакалаврського)

освітньої програми 025.00.02 Сольний спів

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти
Програма № <u>10-13/19</u>
(підпис) _____ (прізвище, ініціали) _____
« _____ » _____ 20 <u>19</u> р.

Київ – 2019

Розробник: Кравченко Олександра Володимирівна, викладач кафедри академічного та естрадного вокалу.

Викладач: Кравченко Олександра Володимирівна, викладач кафедри академічного та естрадного вокалу.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу.

Протокол від 29. 08. 2019 року №7

Завідувач кафедри (Ю. В. Мережко)

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи)

___ . ___ . 2019 р.

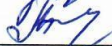
Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

(керівник проектної групи) (О. П. Петрикова)

(підпис)

Робочу програму перевірено

___ . ___ . 2019 р.

Заступник директора (А.О. Таранник)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __

(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __

(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __

(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __

(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання			
	денна		заочна	
Вид дисципліни	<i>Обов'язкова</i>			
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>Українська</i>			
Загальний обсяг кредитів/ годин	<i>4/120</i>			
Курс	<i>2</i>		<i>2</i>	
Семестр	<i>III</i>	<i>IV</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Кількість змістових модулів за розподілом:	<i>2</i>	<i>2</i>		
Обсяг кредитів	<i>2</i>	<i>2</i>		
Обсяг годин, у тому числі:	<i>60</i>	<i>60</i>		
Аудиторні	<i>38</i>	<i>34</i>		
Модульний контроль	<i>4</i>	<i>4</i>		
Семестровий контроль	<i>-</i>	<i>15</i>		
Самостійна робота	<i>18</i>	<i>7</i>		
Форма семестрового контролю	<i>-</i>	<i>-</i>		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Дисципліна «Майстерність актора» входить до курсу спеціальних дисциплін.

Зміст курсу обумовлений сучасними розробками проблем сценічної майстерності, теорією творчої діяльності, роботами в галузі мистецтвознавства і музично-театральної практики.

Мета курсу – формування системи практичних вмінь і навичок володіння сценічною культурою, засвоєння елементів виконавського мистецтва, удосконалення культури мови майбутнього артиста, створення музично-сценічного образу і підготовки концертних програм.

Завдання курсу:

- усвідомлення суті і функцій вчень К.С. Станіславського;
- оволодіння знаннями закладеними в основах практик К.С. Станіславського, Є.Б. Вахтангова, А.В. Ефроса, Г.О. Товстоногова та ін..;
- опанування знань і умінь, необхідних для роботи у театралізованих заходах, шоу-програмах, концертах;
- формування досвіду емоційного і свідомого ставлення до слова як головного засобу сценічної дії;
- оволодіння досвідом творчої діяльності в галузі сценічної майстерності видатних митців вокального мистецтва ХХ-ХХІ ст.
- набуття навичок сценічного мистецтва.

Методи роботи курсу «Музично-театральні студії: Сценічна майстерність» обираються відповідно до учбової теми і залежать від індивідуальних цілей кожного студента.

Протягом проходження даного курсу у студентів мають бути сформовані наступні **програмні компетентності**: загальні та фахові (спеціальні).

Загальні

Інформаційна:

– здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань.

Методологічна:

– здатність визначити малодосліджені аспекти у професійній галузі, які є актуальними для розвитку вокального та сценічного мистецтва;

– розуміння методології театрального мистецтва.

Самоосвітня:

– розуміти сутність і соціальну значущість своєї майбутньої професії, виявляти до неї стійкий інтерес.

– здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку.

Фахові (спеціальні)

Здатність (до):

– самостійної роботи з творами різних жанрів, відповідно до програмних вимог;

– аналізу здобутків європейської та національної сценічної майстерності;

– ведення навчально-репетиційної роботи;

– акторської роботи на сценічному майданчику, в навчальних постановках;

– здійснювати пошук, аналіз і оцінку інформації, необхідної для постановки і вирішення професійних завдань, професійного і особистісного розвитку;

– здатність моделювати на практичних заняттях основні види діяльності артиста-вокаліста.

3. Результати навчання за дисципліною

Програмні результати навчання

- цілісно і грамотно сприймати і виконувати музичні твори, самостійно освоювати сольний і ансамблевий репертуар (відповідно до програмних вимог).

- працювати в колективі, ефективно спілкуватися з колегами, керівництвом;

- володіти сценічною майстерністю, культурою усного та писемного мовлення, професійною термінологією;

- здатність до самореалізації та розкриття особистісного творчого потенціалу, професійного лідерства та успіху, самоосвіти і самовдосконалення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- сутність професійної етики актора театру;
- сутність професійних якостей актора, та його функції;
- особливості роботи актора над собою: роботу над собою в творчому процесі переживання; роботу над собою в творчому процесі втілення;
- специфіку та сутність театрального мистецтва;
- елементи системи Станіславського та досвід видатних діячів театрального мистецтва;
- елементи сценічної дії акторської майстерності;
- принципи роботи над елементами сценічної дії на матеріалі вправи, етюд, інсценівки;
- метод дійового аналізу ролі;
- етапи роботи над роллю виконавця на матеріалі інсценізації;

вміти:

- розвивати та удосконалювати професійний апарат актора, його психотехніку;
- виховувати в собі постійну потребу пізнання життя та його законів;
- постійно працювати над собою, шляхом індивідуально спрямованого тренінгу та творчого самовиховання;
- сценічної поведінка (за допомогою аналізу життєвої дії в сценічних умовах, а потім аналізу дійового аналізу ролі у запропонованих обставинах);
- володіти елементами сценічної дії;
- формувати професійні навички та уміння, освоювати методичні засоби праці над роллю.

4. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт							
	Усього	Аудиторна:					Самостійна	Модульний контроль
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні		
Модуль I. Логіка поведінки на сцені.								
Тема 1. Запропоновані обставини.	3			2			1	
Тема 2. Подія як частина композиції драматичного твору.	4			2			2	
Тема 3. Метод фізичних дій.	5			4			1	
Тема 4. Мотивація.	4			2			2	
Тема 5. Структура та причини вчинку.	5			4			1	
Тема 6. Імпровізація.	6			4			2	
Модуль II. Дія, як засіб існування актора.								
Тема 7. Зерно образу.	5			4			1	
Тема 8. Дієвий аналіз ролі.	6			4			2	
Тема 9. Наскрізна дія героя.	3			2			1	
Тема 10. Взаємовідносини між персонажами.	6			4			2	
Тема 11. Конфлікт.	5			4			1	
Тема 12. Дія та контрдія.	4			2			2	
Модульний контроль.	4							4
Разом	60			38			18	4

Назви змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт							
	Усього	Аудиторна:					Самостійна	Модульний контроль
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні		
Модуль III. Порівняльна характеристика систем акторського виконання К.С.Станіславського, Вс.Мейєрхольда, Г.О.Товстоногова.								
Тема 13. Біомеханіка.	5			4			1	
Тема 14. Психофізика.	4			4				
Тема 15. Формування психофізики персонажа.	5			4			1	
Тема 16. Порівняльна характеристика системи К.С.Станіславського та Вс.Мейєрхольда.	2			2				
Тема 17. Акторський тренінг за Г.О.Товстоноговим.	5			4			1	
Модуль IV. Драматургія, як джерело акторського пошуку.								
Тема 18. Особливості класичної зарубіжної драматургії.	5			4			1	
Тема 19. Особливості класичної української драматургії.	2			2				
Тема 20. Особливості конфлікту в драматургії А.П.Чехова.	3			2			1	
Тема 21. Особливості драми абсурду.	2			2				
Тема 22. Особливості сучасної драматургії.	3			2			1	
Тема 23. Робота з драматичними уривками.	5			4			1	
Модульний контроль	4							4
Разом	60			34			7	4
Усього	120			72			25	8

5. Програма навчальної дисципліни.

II курс, III семестр.

Модуль I. Логіка поведінки на сцені.

Тема 1. Запропоновані обставини.

З'ясування сутності поняття «запропоновані обставини» за К.С. Станіславським. Відслідковування природних людських реакцій на обставини різної психологічної направленості та складності. Встановлення впливу запропонованих обставин на дію та мету людини.

Тема 2. Подія як частина композиції драматичного твору.

Визначення поняття «подія» в драматургії та акторській майстерності. Роз'яснення особливостей та відмінностей події від запропонованих обставин. Визначення ролі будь-якої події для життя людини. Постановка етюдів, основою яких є подія.

Тема 3. Метод фізичних дій.

Розбір та засвоєння «методу фізичних дій» за К.С. Станіславським. Визначення причин створення методу. Аналіз та використання методу студентами в реальному житті. Визначення впливу методу фізичних дій на акторське виконання.

Тема 4. Мотивація.

Визначення поняття «акторська мотивація». Розбір мотивацій на особистому прикладі студентів. Визначення ролі мотивації в житті людини та при акторському аналізі ролі.

Тема 5. Структура та причини вчинку.

Осмислення першопричин для будь-якого вчинку людини. Розбір природи вчинку. Визначення мотивацій, які примушують людину до рішення та вчинків. Розбір впливу вчинку людини на оточуючих. Аналіз спільних особливостей вчинку та події при акторському аналізі ролі.

Тема 6. Імпровізація.

Визначення ролі імпровізації в акторській майстерності. Визначення висхідних подій для імпровізаційних етюдів. Використання імпровізації для відтворення неконтрольованих вчинків та реакцій людини (актора).

Модуль II. Дія, як засіб існування актора.

Тема 8. Зерно образу.

Визначення поняття «зерно образу» за К.С. Станіславським. Визначення зерна образу у відомих персонажів класичної драматургії. Вплив зерна образу на мотивацію, реакції, вчинки персонажа. Пошук зерна образу своєї власної особливості. Визначення значення зерна образу для роботи актора над роллю.

Тема 9. Дієвий аналіз ролі.

Визначення поняття «дієвий аналіз ролі» за К.С. Станіславським. Визначення відмінностей між дієвим та подієвим аналізом ролі. Визначення взаємозв'язку між мотивацією та дією людини.

Тема 10. Наскрізна дія героя.

Визначення поняття «наскрізна дія» за К.С. Станіславським. Розбір побудови наскрізної дії персонажа залежно від мотивації, рішень та вчинків героя в запропонованих обставинах. Досягнення головної мети шляхом наскрізної дії.

Тема 11. Взаємовідносини між персонажами.

Порівняльна характеристика мотивацій та наскрізних дій різних типів людей. Визначення точок перетину між наскрізними діями. Визначення відношення один до одного різних типів людей в залежності від їх відмінностей та спільних якостей. Вплив взаємовідносин між персонажами на акторський аналіз ролі.

Тема 12. Конфлікт.

Визначення поняття «конфлікт». Розбір різних типів конфлікту та способів їх вирішення. Роль конфлікту в драматургії, імпровізації та акторському аналізі ролі.

Тема 13. Дія та контрдія.

Визначення понять «дія» та «контрдія». Розгляд наскрізної дії, мотивацій та вчинків різних типів людей як конфліктуючі сторони. Визначення ролі контрдії в драматургії та акторському аналізі ролі. Протиставлення понять «подія», «дія» та «контрдія», їх взаємозв'язок та відмінності.

II курс, IV семестр.

Модуль III. Порівняльна характеристика систем акторського виконання

К.С.Станіславського, Вс.Мейєрхольда, Г.О.Товстоногова.

Тема 16. Біомеханіка.

Визначення поняття «Біомеханіка» за Вс. Мейєрхольдом. Виявлення першопричин виникнення біомеханіки. Розбір структури біомеханіки. Приклади тренінгу по біомеханіці. Використання біомеханіки в сучасному театральному мистецтві.

Тема 17. Психофізика.

Визначення поняття «психофізика». Розбір психофізики на внутрішні та зовнішні особливості людини, їх взаємозв'язок. Вплив психофізики на сприйняття людини в соціумі. Психофізика, як одна з основних складових роботи актора над роллю.

Тема 18. Формування психофізики персонажа.

Створення персонажа та його індивідуальної психофізики в залежності від характеру, мотивації, зерна образу та мети.

Тема 19. Порівняльна характеристика системи К.С.Станіславського та Вс.Мейєрхольда.

Виявлення спільного та відмінного між системою К.С. Станіславського та біомеханікою Вс. Мейєрхольда. Протиставлення понять «від внутрішнього до зовнішнього» та «від зовнішнього до внутрішнього». Визначення форм вистав, в яких доречно використання тієї чи іншої системи.

Тема 20. Акторський тренінг за Г.О. Товстоноговим.

«Спостереження» за Г.О. Товстоноговим. Зовнішнє спостереження, внутрішнє спостереження. Аналіз ставлення до того, що спостерігається. Роль спостереження в акторському аналізі та роботі над роллю.

Модуль IV. Драматургія, як джерело акторського пошуку.

Тема 25. Особливості класичної зарубіжної драматургії.

Особливості класичної англійської, французької, німецької, російської драматургії. Першопричини виникнення драматургічних течій в світі. Порівняльна характеристика драматургії різних країн світу. Вплив соціо-культурних течій на розвиток світової драматургії.

Тема 26. Особливості класичної української драматургії.

Визначення особливостей класичної української драматургії. Політичні, соціальні та культурні передумови виникнення української драматургії. Відмінності української драматургії від світової.

Тема 27. Особливості конфлікту в драматургії А.П.Чехова.

Багат шаровість конфлікту в драматургії А.П. Чехова, зумовлена декількома сюжетними лініями. Відмінності драматургії А.П. Чехова від загальної класичної драматургії.

Тема 28. Особливості драми абсурду.

Визначення передумов виникнення абсурдної драми: політичних, соціальних, наукових, філософських. Особлива роль конфлікту та засоби його вирішення в драмі абсурду. Роль фатуму в абсурдистській драмі.

Тема 29. Особливості сучасної драматургії.

Визначення відмінностей сучасної драматургії від класичної. Зміни конфліктів за засобів їх вирішення. Перформативність сучасної драми.

Тема 28. Робота з драматичними уривками.

Вибір уривку з класичної зарубіжної або української драматургії. Дієвий та подієвий аналізи ролі. Визначення зерна образу персонажа. Визначення мотивації та наскрізної дії персонажа.

6. Контроль навчальних досягнень.

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль I		Модуль II		Модуль III		Модуль IV	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Відвідування семінарських занять	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Відвідування практичних (лабораторних) занять	1	9	9	10	10	9	9	8	8
Робота на семінарському занятті	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Робота на практичному (лабораторному) занятті	10	9	90	10	100	9	90	8	80
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань до самостійної роботи	5	3	15	4	20	1	5	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом		-	139	-	155	-	129	-	123
Всього за семестр			294			252			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Зміст завдання	Кількість годин	Кількість Балів
Модуль I. Логіка поведінки на сцені.			
1.	Етюд на вільну тему з використанням методу фізичних дій.	2	5
2.	Етюд на тему: мотивація.	3	5
3.	Етюд на тему: рішення та вчинок.	3	5
Модуль II. Дія, як засіб існування актора.			
4.	Пошук Зерна образу власної особистості.	3	5
5.	Етюд на тему: конфлікт через ревності.	2	5
6.	Етюд на тему: досягнення мети.	3	5
7.	Етюд на тему: конфлікт через спадок.	2	5
Модуль III. Порівняльна характеристика систем акторського виконання К.С.Станіславського, Вс.Мейєрхольда, Г.О.Товстоногова.			
8.	Формування психофізики таких типів людини: - Невпевнена - Впевнена - Та, яка щось приховує - Самозакохана	5	5
Модуль IV. Драматургія, як джерело акторського пошуку.			
15.	Підбір драматичного уривку для аналізу.	1	5
16.	Аналіз обраної ролі з обраного уривку.	1	5
Усього			50

Перевірка виконання студентами самостійної роботи, а також її оцінювання здійснюватиметься в процесі аудиторної роботи. Кількість балів залежатиме від дотримання таких вимог:

- своєчасності виконання самостійної роботи;
- повноти та якості її виконання;
- активності, ініціативності та творчого підходу в здобутті знань та практичних умінь.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль проводиться у формі виконання практичних завдань викладача – імпровізації на задані теми.

Максимальна кількість балів – 25.

Критерії оцінювання	Бали
За точне виконання задач, що має теоретичне підтвердження.	21-25 балів
За точне виконання задач.	11-20 балів
За неточне виконання задач.	0-10 балів
Максимальна кількість балів:	25

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Проведення семестрового контролю програмою не передбачено.

7. Навчально-методична карта дисципліни.

		3 семестр											
Загальна кількість балів		294 б.											
Навчальний модуль		I					II						
Теми змістових модулів (лабораторні заняття) – 209б.		Тема 1. Запропоновані обставини. (11 б.)	Тема 2. Подія як частина композиції драматичного твору. (11 б.)	Тема 3. Метод фізичних дій. (22 б.)	Тема 4. Мотивація. (11 б.)	Тема 5. Структура та причини вчинку. (22 б.)	Тема 6. Імпровізація. (22 б.)	Тема 7. Зерно образу. (22 б.)	Тема 8. Дієвий аналіз ролі. (22 б.)	Тема 9. Наскрізна дія героя. (11 б.)	Тема 10. Взаємовідносини між персонажами. (22 б.)	Тема 11. Конфлікт. (22 б.)	Тема 12. Дія та контрдія. (11 б.)
Самостійна робота (кількість балів) – 35б.		3*5=15 б.					4*5=20 б.						
Види поточного контролю – 50 б.		МКР-1 (25 б.)					МКР-2 (25 б.)						

	4 семестр										
Загальна кількість балів	252 б.										
Навчальний модуль	III					IV					
Теми змістових модулів (лабораторні заняття) – 187б.	Тема 13. Біомеханіка. (22 б.)	Тема 14. Психофізика. (22 б.)	Тема 15. Формування психології персонажа. (22 б.)	Тема 16. Порівняльна характеристика системи К.С.Станіславського та В.Мейерхольда. (11 б.)	Тема 17. Акторський тренінг за Г.О.Товстоноговим. (22 б.)	Тема 18. Особливості класичної зарубіжної драматургії. (22 б.)	Тема 19. Особливості класичної української драматургії. (11 б.)	Тема 20. Особливості конфлікту в драматургії А.П.Чехова. (11 б.)	Тема 21. Особливості драми абсурду. (11 б.)	Тема 22. Особливості сучасної драматургії. (11 б.)	Тема 23. Робота з драматичними уривками. (22 б.)
Самостійна робота (кількість балів) – 15б.	1*5=5 б.					2*5=10 б.					
Види поточного контролю – 50б.	МКР-3 (25 б.)					МКР-4 (25 б.)					

8. Рекомендовані джерела

Основні(базові)

1. Захава Б. Е. Мастерство актера и режиссера / Б. Е. Захава.– М. : ГИТИС, 2008.– 430с.
2. Великие мюзиклы мира / - М.: Олма-прес, 2002. - 704 с.
3. Кнебель М.О. О действенном анализе пьесы и роли / Мария Кнебель. - М. Мистецтво, 1959.
4. Азы актерского мастерства / сост. Е. Р. Ганелин. – СПб. : Речь, 2002. – 239 с.
5. Гиппиус С. В. Актёрский тренинг. Гимнастика чувств / С. В. Гиппиус. – СПб: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2007. – 377 с. : ил. – (Золотой фонд актёрского мастерства).

Додаткові:

1. Пави П. Словарь театра / П. Пави ; пер. с фр. ; под ред. Л. Боженовой. – М. : ГИТИС, 2003. – 514 с.
2. Мочалов Ю. Композиция сценического пространства. Поэтика мизансцены.. Учеб.пособие для учеб. заведений культуры [Текст] / Юрий Александрович Мочалов. — М.: 1981. — 239 с.
3. Станиславский К.С. Актёрский тренинг [Текст] / Константин Сергеевич Станиславский. — М.: АСТ; АСТ Москва: Полиграфиздат; СПб, 2010.
4. Элькис Г.Я. О пластическом тренаже актёра [Текст]: из опыта педагога / Г.Я. Элькис. — К.: Мистецтво, 1986. — 115 с.
5. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура : навч. посібник / М. В. Кордон. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 584 с.

Додаткові ресурси:

1. Прийоми акторської майстерності та імпровізаційні вправи на заняттях із сценічного руху як одна з умов самореалізації учнів вокально-хорового відділення: http://osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/37435 .
2. Книги, статті, підручники з майстерності актора, сценічної мови та руху, історії театру:<http://www.krispen.narod.ru/knigi.html>,
http://teatrsemya.ru/dir/aktjorskoe_masterstvo/scenicheskaja_rech/14
3. Артисти XIX століття http://posibnyky.vntu.edu.ua/Pr_cult/content/roz14.html.